

HET KASTEEL VAN BLOIS

Martin Roos & Hetty van Hartesveldt

In de Franse traditie staat Frans I (regeringsjaren 1515-1547) niet alleen bekend als een groot militair, maar ook als liefhebber en kenner van kunst en literatuur. Deze Frans I betwistte keizer Karel V van Duitsland de keizerskroon en dit leidde tot oorlogen tot in Italië toe. De spionnen van Karel V wisten te berichten wanneer Frans aanvallen van koorts had door syfilis, zodat hij zijn militaire tochten kon plannen.

Juist in Italië kon Frans I zijn uitgesproken smaak voor architectuur doen gelden. Tot de zestiende eeuw had de gotische stijl in Frankrijk gedomineerd, maar onder de indruk van wat hij in Italië gezien had, wilde de koning de vernieuwde kunst –die duidelijk geïnspireerd was op de antieken- ook in Frankrijk doorvoeren. Er gaat een verhaal dat tijdens de maaltijden de koning allerlei belangrijke vraagstukken besprak met toonaangevende lieden uit kunst en wetenschap. 'Zijn tafel leek wel een school' zo merkt een tijdgenoot op. In de nieuwe stijl bouwde Frans kastelen langs de Loire, waarvan dat van Blois - historisch gezien - het meest interessant is. Aanvankelijk was er een fort in de tiende eeuw, maar allerlei Franse koningen hadden al het nodige aangebouwd. Maar Frans heeft het zo uitgebreid dat één van zijn opvolgers, Hendrik III, er in 1576 de complete Staten Generaal in kon laten vergaderen. Hoe

buitengewoon indrukwekkend het exterieur ook is - de *trap is zelfs legendarisch - ; van binnen is het kasteel eer droefgeestig. Misschien correspondeert dat wel met de tragische voorvallen, waarvan de muren getuige zijn geweest. Neem nu de lotgevallen van de genoemde Hendrik III. Hij was nooit voor de troon bestemd geweest en had als troostprijs een Poolse koningstitel verworven. Toen hem bleek dat hij als koning daar weinig te zeggen had, was hij snel vertrokken. Hij gold als sympathisant van de Hugenoten, hoewel hij zich niet uitsprak. Aan het eind van de zestiende eeuw, evenwel, hadden de conservatief-katholieken zich aaneengesloten tot een heilig verbond (de Ligue). Hendrik stelde zich aan het hoofd van de Ligue, die eigenlijk niet veel van de koning moest hebben. Na de Bartholomeusnacht in 1572 keerde de Ligue zich onder leiding van de echte leider de hertog De Guise (ook al Hendrik geheten) tegen de koning, die zich slechts aan afzetting kon onttrekken door in het kasteel van Blois zich te vestigen. Daar riep hij in 1576 de Staten Generaal bijeen.

Jaren later wilde Hendrik III 'zelfstandig' koning zijn, maar dat zou hem nooit lukken zolang De Guise bleef leven. In 1588 smeedde hij een complot, waarin de wacht betrokken was.

Hendrik de Guise werd naar Blois geroepen om legeraanvoerder te worden, onder het mom van verzoening. Daar werd hij vermoord. Echter een jaar later kwam aan het 'zelfstandig' koningschap van Hendrik III een eind en werd hij in 1589 door een monnik vermoord.

Toen twintig jaar later ook Hendrik IV vermoord werd (Hendrik II was in een toernooi ook al doodgestoken), durfde geen Franse koning zich meer Hendrik te noemen. Overigens de weduwe van Hendrik IV, Maria de Medicis, heeft nog twee jaar in ballingschap verbleven (1617-1619) in Blois toen haar zoon Lodewijk XIII ook zelfstandig wilde regeren.

Enkele details over het kasteel

Tijdens het tijdperk van Karel de Kale in 854 werd het *Blisum castellum* of kasteel van Blois, gelegen aan de oevers van de Loire, aangevallen door de Vikingen. De heropgebouwde vesting bevond zich in het hartje van de regio. De meesters waren de graven van Blois, machtige feodale heersers uit de 10e en 11e eeuw. Hun bezittingen strekten zich uit over de regio's Blois en Chartres en de Champagnestreek. De eerste vesting, werd gebouwd in de 10e eeuw.

In 1392 kocht Lodewijk I van Orléans, broer van koning Karel VI het kasteel. Lodewijk I van Orléans werd in 1407 in Parijs vermoord in opdracht van Jan zonder Vrees, hertog van Bourgondië. Lodewijks weduwe, Valentina Visconti, ging in Blois wonen waar ze stierf. In 1429 werd Jeanne d'Arc, voor haar vertrek naar het Beleg van Orléans, gezegend in de kapel van het kasteel door de aartsbisschop van Reims. De zoon van Lodewijk I van Orléans, Karel van Orléans, werd in 1415 gevangengenomen door de Engelsen na de slag bij Azincourt. Bij zijn terugkeer in 1440 na zijn gevangenschap in Engeland, maakte hij van het kasteel van Blois een cultureel centrum: hij introduceerde er een poëziewedstrijd, waarin François Villon uitblonk met zijn *Ballade du concours de Blois* (Zie ook het artikel "Het Concours van Blois"). Hij ging ook van start met de afbraak van verscheidene delen van het oude kasteel om het bewoonbaarder te maken.

Op 27 juni 1462 werd Lodewijk, zoon van Karel van Orléans, geboren in het kasteel van Blois. Hij werd koning van Frankrijk onder de naam Lodewijk XII. Het middeleeuwse kasteel van de graven van Blois werd de vaste koninklijke residentie van Lodewijk, waardoor het kasteel van Amboise deze titel verloor.

*Trap van het kasteel: Het centrale element van de vleugel is de monumentale trap. De draaitrap bevindt zich gedeeltelijk aan de buitenzijde van het kasteel. Van de acht zijden bevinden er zich 3 binnenin het gebouw. Deze trap, volgens Balzac "even gedetailleerd als Chinees ivoor", bevat minutieuze beeltenissen uit de renaissance, Italiaanse versieringen (zoals standbeelden, balustrades en luchters) en koninklijke emblemen (salamanders van Frans I, bloemenkransen, de "F" van koning Frans I en de "C" van Claude van Frankrijk, de vrouw van Frans I). De trap komt tussen de steunmuren door uit op balkons die uitkijken op de binnenplaats van het kasteel. Het geplaveide gewelf, dat tevens schroefvormig is, wordt ondersteund door rechthoekige steunmuren. Deze muren vormen een terugkerend patroon in de Franse architectuur tijdens de renaissance. Hiermee wordt ook een architecturale nieuwigheid van die eeuw ingeleid, namelijk dat trappen vanaf nu, naast een praktische functie, vooral een esthetische functie krijgen.